

Tre-års fødselsdag for 130 lektietilbud

■ VIDENSVELFÆRD

Styrelsen for Bibliotek og Medier har udarbejdet en ny mission og vision

■ FREMTIDENS BIBLIOTEK ER EN SHOPPINGMALL

Interview med Rolf Hapel

■ TEMA: BIBLIOTEKER I HELE LANDET

Præsentation af projekter

Få nyheder fra
www.bibliotekogmedier.dk
som email:
[www.bibliotekogmedier.dk/
nyheder/abonnement/](http://www.bibliotekogmedier.dk/nyheder/abonnement/)

RSS-feeds:
[www.bibliotekogmedier.dk/
nyheder/rss/](http://www.bibliotekogmedier.dk/nyheder/rss/)

BIBLIOTEK OG MEDIER

Nr. 1. 2010 • 20. årgang

Styrelsen for Bibliotek og Medier
H. C. Andersens Boulevard 2
1553 København V

Telefon
33 73 33 73
33 73 33 22 (Biblioteksafgiften)

post@bibliotekogmedier.dk
www.bibliotekogmedier.dk

Redaktion

Jens Thorhauge (ansv.)
Anna Christine Rasch (red.)
Kristine Rude (red. sekr.)

Susanne Mahler
Jakob Heide Petersen

Grafisk produktion
Stæhr Grafisk

Tryk: C.S. Grafisk A/S
Oplag 3.000

ISSN 1903-7368
Elektronisk ISSN 1903-7376

Foto af Rolf Hapel:
Søren Holm
Fotos fra Lektiecafé/
Fødselsdag i Farum:
Bjarke Ørsted

Redaktionen er afsluttet 5.3.2010

Publikationen kan hentes på
www.bibliotekogmedier.dk

Bliv abonnent på
Bibliotek og Medier
www.bibliotekogmedier.dk
Bladet er gratis og
udkommer hvert kvartal

INDHOLD

KOMMENTAR	Vidensvelfærd	3
INTERVIEW	Rolf Hapel: Fremtidens bibliotek er en shoppingmall	4
TEMA: BIBLIOTEKER I HELE LANDET	Det pivåbne bibliotek i Aalestrup	8
	“Bogbussen er ladet med”	9
	Åbent Bibliotek i Broager	10
	Nemt og bekvemt	11
BIBLIOTEK.DK	bibliotek.dk-brugerundersøgelse og udviklingsplan for 2010	13
BØRN OG UNGE	Kultur for alle	14
	Lektierne gik i kage	17
	Lektiehjælpen - kun et museklik væk	18
DEFF	Ny strategi for Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF)	21
NETBIBLIOTEKER	Velkommen til fremtidens digitale børnebibliotek: pallesgavebod.dk	22
PARTNERSKABER	Ny samarbejdsaftale mellem Kulturministeriet og Integrationsministeriet	24
	Børn, biblioteker og Ramasjang LIVE indsamlede 3,3 mio. kr	24
	LIMBOLAND - et integrationsprojekt med mange elementer	25
	Samarbejde for øget Open Access	25
	Internationalt	27
	Info	28
	Publikationer	31
	Personnyt	31

BILLEDTEMA

130 lektietilbud på tre år fejret

Lektiecaféen i Farum dannede ramme om et pressemøde med deltagelse af integrationsminister Birthe Rønn Hornbech. Anledning: Festligholdelse af Lektiecafé-projektets tre års fødselsdag. Læs mere side 31.

Jens Thorhauge

Vidensvelfærd

Styrelsen for Bibliotek og Medier har formuleret en ny mission og vision.
Anledningen er Biblioteksstyrelsens og Mediesekretariatets fusion i 2008

Arbejdet har taget udgangspunkt i den udbredte opfattelse at **mission** udtrykker virksomhedens raison d'être, de forhold eller den opgave den er sat i verden for at løse. **Visionen** peger fremad mod et mål, som organisationen stræber efter. Visionen skal inspirere medarbejdere og brugere og give kant til organisationens identitet.

Processen med at afklare hvad det er for opdrag vi er sat i verden for at håndtere – og måske især processen med at afklare hvilke ledestjerner vi skal følge og hvad de egentlige udfordringer er, er nyttig og spændende – og burde gentages med jævne mellemrum i alle organisationer. Men denne fase er under alle omstændigheder bare den første fase. Den anden fase drejer sig om at udtrykke budskabet så kort og koncist, at det er let at huske, og det skal helst have en markant karakter.

Diskussionen blev ført bredt internt i styrelsen med enighed om, at vi er sat i verden for at forvalte de ordninger, der skal sikre fortsat produktion og distribution af medier og facilitere tilgængelighed til viden og kultur via biblioteker og medier.

Vi nedsatte en arbejdsgruppe, der kom med flere forslag til mission med følgende essens: Vi fremmer medborgerskab, kulturelle oplevelser og læring ved at udvikle fremtidens bibliotekstilbud og et mangfoldigt medieudbud.

Visionsarbejdet kredsede meget om den tradition, der tydeligt er for at en vision

skal udtrykke en ambition. Der er mange, der gerne vil være 'verdens bedste' – få har en reel mulighed for at blive det. Vi er dog fortsat fascinerede af BBC's vision: "We want to be the most creative organisation in the world". Men BBC har en hel del at have det i. Vores arbejdsgruppe lagde mere forsigtigt ud: "Vi vil være det nødvendige omdrejningspunkt, der aktivt understøtter og stimulerer udviklingen på biblioteks- og medieområdet".

Der var udbredt tilfredshed med – og tilslutning til – indholdet i den tænkning, arbejdsgruppen fremlagde, men nogen skepsis over formuleringerne.

Et nyt udvalg blev nedsat med den opgave at skærpe formuleringerne yderligere. Vi tog fat på det forhold, at der hele tiden adresseres to områder: biblioteker og medier – og forsøgte at bygge bro: fælles for de to områder er at de har oplysning og oplevelse som mål og at de er rettet mod hele befolkningen – vi måler på benyttelsen og har de samme overordnede krav om alsidighed, mangfoldighed, kvalitet og aktualitet i medie- og bibliotekstilbud. Vi blev derfor ret hurtigt enige om at essensen i missionen er: Oplevelser og oplysning til alle.

Igen var visionen vanskeligere at håndtere. Hvad er målet for vores virksomhed når vi bevæger os på borger/modtager niveau? Inspireret af Kulturministeriets vision, der også er klart borgerrettet: "Kultur der bevæger og beriger", kredsede vi om 'berigelse, bevægelse, fællesskab' eller tydeligere: 'oplevelser og oplysning

der beriger og bevæger'. Vi prøvede os endda frem med endnu et trin op ad effektivitetsstigen: 'verdens lykkeligste folk' som et bud på hvad der kommer ud af vores arbejde!

Det var diskussionen af hvad vi kan forvente af velfærdssamfundet og vores bidrag til det, der ledte til det nye ord, som vi nu har valgt til at udtrykke vores vision: **vidensvelfærd**. Ét ord, slet og ret. Det opfylder i det mindste kravet om at alle skal kunne huske det. Dét ordet udtrykker, er, at vi arbejder for at alle borgere får et alsidigt, aktuelt og kvalitetspræget tilbud om oplevelse og oplysning og udnytter det til egen udvikling inden for vores samfundsmæssige ramme. Udfordringen i den vision er især det sidste: at alle udnytter tilbuddet og bruger det til at blive konstruktivt inkluderet i det samfundsmæssige fællesskab. I den sidste runde besluttede vi at befordre forståelsen af de to ultrakorte statements med en forklarende undertekst.

Derfor er vores mission nu således:

Oplevelser og oplysning til alle

Bibliotek og Medier understøtter og udvikler adgang til viden og forståelse i et inkluderende demokrati.

Visionen er:

Vidensvelfærd

Vi stræber efter, at alle i samfundet bruger mulighederne for oplevelser og oplysning.

Værsgo!

Lone Sewerin

Interview med Rolf Hapel

Fremtidens bibliotek er en shoppingmall

Bibliotekerne har alle muligheder for at få en frontløberrolle i vidensamfundet, mener Rolf Hapel, forvaltningschef for Borgerservice og Biblioteker i Århus kommune.

Men det kræver at bibliotekerne holder op med at se sig selv som varehuse, der skal have alt på hylderne selv. Partnerskaber og fælles formater er vejen frem.

Du har sagt, at folkebibliotekerne har brug for en ny businessmodel. Hvad mener du med det?

Digitaliseringen er den store forandringsagent. På musikområdet er gamle forretningsmodeller fuldstændig kuldkastede. I dag er det svært at tjene penge på at lave cd'er. Til gengæld kan man tjene pænt mange penge på koncerter. Det vil sige, at cd'en er gået fra hovedprodukt til promotionprodukt. Så businessmodellerne bliver vendt på hovedet i mange sammenhænge.

Sådan tror jeg også, det vil gå på bogområdet hen ad vejen. Og min holdning er, at bibliotekerne skal være meget proaktive i den udvikling. Det vil være bagstræberisk i forhold til de nye teknologier at hævde, at bogen i den trykte form er det eneste rigtige tekstmedium. Det vil være dumt at basere sin businessmodel på ét medium.

Har bibliotekerne da gjort det?

Vi har i mange år optimeret på at distribuere information i bundet form, altså fysiske medier. Vi har også i en årrække arbejdet med distribution af information i digital form, men ikke med nær den samme succes som på forskningsbibliotekerne. Litteratursiden og Netmusikken er gode eksempler på noget, der duer, så på nogle områder synes jeg, der er ting, der peger i den rigtige retning.

Når vi så ser på bibliotekerne som fysiske steder, så er der i hvert fald noget, som

peger positivt frem. Vi havde sidste år 1100 arrangementer på bibliotekerne i Århus. Det er alt fra it-introduktioner til forfatterarrangementer. Vi havde 1600 lokaleudlån til foreninger og sammenslutninger. Det viser, at der er en masse civilsamlingsaktiviteter, som har behov for en ramme at udfolde sig i. Denne her neutrale ramme, som biblioteket er. Det tror jeg, vi har et behov for at italesætte i den videre fremtid.

Hvorfor er det biblioteksopgaver?

Bibliotekernes opgave er at fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet ved at stille medier til rådighed. Det er hovedformålet, som står i biblioteksloven.

Jeg mener, vi står overfor en udfordring, som handler om at medieindholdet bliver flydende. Når e-bøgerne rigtig slår igennem, har vi en fuldstændig flydende indholdsside på alt, hvad der hedder film, bøger, billeder, og der bliver brug for at vise og demonstrere indholdet i den virkelige verden. Bibliotekerne har altid lavet forfatterarrangementer for at fremme udlånet, men fremover bliver det ikke udlånet, vi skal fremme, men i stedet selve substansen. Også her skal vi finde nye businessmodeller – nogle nye måder at vise og demonstrere indhold på. De fysiske rum bliver ekstremt vigtige som udstillingssteder for medieindhold.

Jeg ser også et stort udviklingspotentiale i forpligtelsen til offentlig information, som bibliotekerne også har ifølge lovgiv-

ningen. Som samfund har vi store udfordringer i at få borgerne til at anvende digitale selvbetjeningsløsninger i forhold til offentlige servicetilbud, og bibliotekerne har allerede kastet sig over den kæmpe folkeoplysningsopgave, det er, at gøre Danmark digitalt. Hvis vi i bibliotekerne arbejder koordineret på dette område, udnytter vi markedsføringsbudgetterne bedre og får større gennemslag.

Men hvordan får bibliotekerne gennemslag, når de ikke er tvunget til at arbejde sammen?

Jeg tror, nødvendighed vil vise vejen. Mange biblioteker er presset økonomisk. Hvordan vil du lave aktivitet i et bibliotek, hvis du ikke har nogen penge til det, med mindre du kan syndikere og koordinere lidt bredere, så man kan genanvende og genbruge? Det vil alt andet lige give langt bedre muligheder.

Jeg tror, bibliotekerne fremover kommer til at arbejde rigtig meget med at finde nye formater. Lidt ligesom tv hele tiden finder på nye formater, som udveksles på kryds eller tværs. Vi har brug for at tænke formater i fysiske rum i bibliotekerne, som kan gentages i andre biblioteker uden problemer. Jeg ser det nye børnesite, pallesgavebod.dk, som et godt eksempel på et format, hvor man kan replikere noget, som foregår i det fysiske rum, og hvor vi kan genfinde noget fra netversionen ude i det fysiske bibliotek.

Lektiecaféerne er en bragende succes og også et godt eksempel på et format, som

er blevet spredt ud over kongeriget, og som virkelig gør en forskel. Lektiecaféerne skaber god opmærksomhed om biblioteket, og først og fremmest gør de nytte. Civilsamfundsaktiviteter som lektiecaféerne, der drives af frivillige, organiseret på forskellig vis, bliver hammervigtige for legitimiteten af biblioteket i fremtiden.

Hvorfor?

Hvis man som kommunalpolitiker skal kunne se meningen med en fortsat finansiering af biblioteker, så kræver det en eller anden form for samspil med lokalsamfundet, civilsamfundet, som giver en synlig nytteværdi, og som er noget andet end det, velfærdssystemet kan producere. Foreningsliv og frivilligt arbejde bliver qua de økonomiske udfordringer i kommunerne vigtigere og vigtigere. Der er ingen tvivl om, at den økonomiske virkelighed, som kommunerne står overfor de næste mange år, kommer til at handle om effektivisering og digitalisering. Den kommer til at handle om, at vi bare ikke har råd til at fortsætte på den måde, som vi gør det nu. Og der tror jeg på, at bibliotekerne kan spille en rolle på mange områder. Både ved at fremme brugen af digitale selvbetjeningsløsninger og gennem folkeoplysningsaktiviteter. Men også ved at være fikspunkter eller rum – fysiske steder, hvor borgerne kan møde et offentligt tilbud og være med til at producere det. Bibliotekerne kan komme til at spille en frontløberrolle, fordi vi er allerede er langt fremme både i tanker og handling her. Så det er ik-

ke fordi jeg er pessimist. Jeg er tværtimod ret optimistisk på bibliotekernes vegne.

Du betoner det fysiske bibliotek meget. Men fremover kan meget vel klares på computeren derhjemme?

Jo, vi kan gøre rigtig meget på nettet, og indhold og services kan gøres selvinstruerende, men basalt set skal vi som mennesker også fungere i nogle sociale, fysiske sammenhænge. Og der mener jeg, der er et behov for også at have de neutrale steder, som bibliotekerne er. Steder, som afspejler grundlæggende samfundsmæssige værdier som ligestilling, ligeberettigelse, fri og lige adgang. Alle de grundlæggende værdier, som konstituerer vores samfund, dem skal biblioteket som fysisk institution reflektere og vise. Det, tror jeg, er den rolle, som bibliotekerne vil have i fremtiden, men i høj grad gennem andre aktiviteter end blot det traditionelle udlån af fysiske medier.

Men risikerer man ikke, at det bliver for pligttagtigt at gå på biblioteket, hvis man lægger så meget vægt på oplysning og undervisning og den slags?

Der tror jeg meget på infotainment. Læring behøver ikke at være kedelig. Her i Århus har Folkeuniversitetet fulde huse til forelæsninger. Substans kan godt være sexet. Det skal være inspirerende, og appellerende og noget som folk gør af sig selv, frivilligt. Og det har altid været bibliotekernes vilkår i forhold til f.eks. læsetræningsaktiviteter for børn, at lysten skal drive værket. Læselystprojektet har

jo faktisk også været en bragende succes. Vi skal blive endnu bedre til den form for aktiviteter, for de løfter hele folkeoplysningsniveauet og læsevnen og fantasien.

Hvor vigtige bliver partnerskaber fremover?

Vores erfaring her i Århus er, at lige præcis når vi laver partnerskaber, så opstår der noget nyt. Vi skal gentænke vores egne måder at organisere os på, og hvad det er for services, vi tilbyder, og det er en nyttig øvelse.

Et eksempel på partnerskaber er Gellerup Bibliotek eller Gellerup Medborgercenter, hvor der er mange forskellige aktiviteter, bl.a. lektiehjælp, lokalarkiv, sundhedshus og hjælp til jobsøgning. Jeg ser en fremtid i, at biblioteks-komponenten – altså det vi traditionelt kaldte biblioteket – dekonstrueres, og at vi i stedet træder ind i en ramme, som er et medborgercenter.

For at sætte et billede på, kan det være problematisk, hvis bibliotekerne kun ser sig selv som varehuse med alt på hylderne inden for medier. I stedet kunne vi se biblioteker som shoppingmalls, hvor der er forskellige brandede aktiviteter under det samme tag. Lidt ligesom når du går ned i Bruuns Galleri her i byen. Der ligger en Matas og andre kædebutikker, som er let genkendelige. Sådan kan vi sagtens forestille os et medborgercenter. Det ligner et bibliotek ved første øjekast, der står nogle bogreoler og sådan, men

der er også andre aktiviteter, som genereres af andre agenter. Der er en Borgerservice, som er klart profileret. Og her har vi lektiehjælpen, som er klart profileret, og sundhedshus-aktiviteten, som også er klart profileret.

Men hvorfor har bibliotekerne ikke gjort sådan for længe siden?

Det har de også i et vist omfang, og nu er medborgercentre jo en del af regeringens udspil, bl.a. med eksemplet fra Gellerup. Men medborgercentre er blevet til sådan noget, som vi placerer i socialt belastede områder. Det, mener jeg, er en alt for snæver betragtningsmåde. Bibliotekerne i Risskov og i Åby er også medborgercentre. De tager farve af de lokal-samfund, som de nu en gang skal servicere. Og der er stor forskel på Risskov og på Gellerup, men princippet er det samme: at der skal være nogle forskellige brandede tilbud som retter sig mod lokalbefolkningen.

Vil det være med til at synliggøre bibliotekets værdi, hvis medborgercenterformatet bredes mere ud?

Det er vigtigt, at man spiller biblioteket langt mere ind i den politiske debat, så man får en politisk stillingtagen til, hvad man vil med bibliotekerne. I modsætning til f.eks. på folkeskoleområdet, så har bibliotekerne en rammelov, som er vidt fortolkelig. Det betyder i virkeligheden, at man har et åbent rum for lokale politikere til at vedtage politikker. Og det

er vigtigt, at der lokalt træffes politiske beslutninger om, hvordan bibliotekstilbuddet skal se ud og hvilke komponenter, der skal indgå. Det skal være attraktivt for politikerne at mene noget om bibliotekerne, og når der er politisk fokus på området, så får vi en diskussion om bibliotekernes nytteværdi, som jeg synes er ekstremt vigtig.

Ligger bolden i virkeligheden hos bibliotekerne selv og hos bibliotekscheferne?

Jeg mener, at bibliotekscheferne er fuldstændig afgørende. Vi skal ikke lave politikken, men vi skal lave de processer, der får politikerne til at mene noget om biblioteket. Og vi har alle chancer. Jeg har endnu ikke mødt nogen politikere, som ikke syntes bibliotekerne var et interessant område, når først de har set diversiteten. For eksempel er det en øjenåbner for mange politikere, at biblioteker er steder, hvor der kommer mange forskellige befolkningsgrupper med mange forskellige etniske udgangspunkter. Eksempelvis har vores Gellerup bibliotek fungeret utrolig godt i mange år. Periodisk har der været uroproblemer, men det er ingenting i forhold til den enorme nytteværdi, det giver, at der kommer rigtig mange mennesker i alle mulige kulører og observanser og etniske baggrunde på det bibliotek. Så som civilisationsobjekt og som element for sammenhængskraft findes der næsten ikke noget bedre end et bibliotek.

BILLEDTEMA

Formålet med indsatsområdet *Biblioteker i hele landet* under Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker er at etablere nye bibliotekstilbud, der kan sikre betjening i alle dele af landet.

I dette tema præsenterer vi en håndfuld af de projekter, der har fået tilskud.

Læs mere om projekter under dette og andre indsatsområder i vores projektbank på <http://udviklingspuljeprojekter.bibliotekogmedier.dk>

Det pivåbne bibliotek i Aalestrup

Lisbeth Arent, Aalestrup Bibliotek

En gave til brugerne

Lørdag den 20. juni 2009 startede et nyt kapitel i Aalestrup Biblioteks historie, da biblioteket som det første af de fire biblioteker i Vesthimmerland slog dørene op til en ny virkelighed for brugere og personale. Det åbne bibliotek var en realitet. Formålet var fra starten klart. Det åbne bibliotek er et udvidet servicetilbud til bibliotekets brugere, ikke en besparelse camoufleret som en gave. Personalenoreringen er uændret, og den bemandede åbningstid er udvidet fra 32 til 33 timer pr. uge. Men det nye er, at der nu er adgang til biblioteket fra kl. 9 morgen til kl. 21 aften alle ugens dage.

Tillid eller kontrol?

Vi har som udgangspunkt valgt at give alle borgere med et sygesikringsbevis adgang til samtlige faciliteter, herunder internettet, kopimaskine og diverse spillekonsoller. Bibliotekets materialer er ikke tyverisikrede, og betaling for print og kopier sker i en boks på væggen – hvis man husker det.

Udover adgangskontrollen begrænser vores tekniske løsninger sig til kameraovervågning og automatisk slukning af lys, publikums-pc'er og spillekonsoller. Vores skranke-pc er automatisk lukket ned i den ubemandede åbningstid, og telefoner og hvad vi ellers ikke ønsker, skal være tilgængeligt, befinder sig i et jalouskab, der låses, når vi går hjem.

“Jamen bliver jeres ting ikke stjålet?” er stadig et hyppigt stillet spørgsmål fra bekymrede brugere, og hertil svarer vi nej uden at blinke. Naturligvis er der et svind, men på nogle materialetyper var svindet faktisk større før biblioteket blev ubemandet. Vi har valgt jævnligt at tjekke svindet på de mest eftertragtede materialer for at kunne gribe hurtigt ind, hvis Det åbne bibliotek skulle udvikle sig til et ta' selv-bord. Men indtil videre er der ingen grund til panik, og kun i enkelte tilfælde har vi været nødt til at ty til overvågningskameraerne for at se, hvad der skete med et reserveret spil eller nyeste nummer af Woman.

Vores bevidst valgte tillidsfulde (eller naive om man vil) tilgang til Det åbne bibliotek er stort set ikke gjort til skamme. Vi har dog været nødt til at foretage nogle ændringer som at sætte lås på samtlige vinduer for at forhindre, at de stod åbne om natten. Vi har også måttet bide i det sure æble og installere pornofiltre på alle publikums-pc'er. Men bortset fra det fungerer Det åbne bibliotek fint, og vi oplever ikke tyveri, hærværk eller vilde fester mellem reolerne.

Farvel til firserne

I forbindelse med etableringen af Det åbne bibliotek er biblioteksrummet blevet totalt nyindrettet. Det var vigtigt for os at skabe et lyst og indbydende rum – et rum man har lyst til at gå ind i, og

hvor man føler sig tryk. Af hensyn til overvågningen er det også nødvendigt med et rum uden for mange kroge. Derfor er den hyggelige, men lettere klautrofobiske indretning med mange båse nu afløst af en reolopstilling med lange lige linjer. De firser-brune reoler har fået en gang hvid lak og er så gode som nye. Lokalet er malet, belysningen udskiftet og stort set alt inventar er nyt. Brugerne er begejstrede, og vi får til stadighed mange positive kommentarer.

Dit, mit, vores bibliotek

Siden starten på Det åbne bibliotek er besøget steget med 41 %, og udlånet er steget knap 7 %. Vores brugere er begejstrede over at kunne komme på biblioteket, når det passer dem. Vi mener, at det er et rigtig godt bibliotekstilbud, borgerne i Aalestrup har fået, og i løbet af 2010 bliver yderligere to biblioteker i Vesthimmerland indrettet som åbne biblioteker med støtte fra Styrelsen for Bibliotek og Medier. I 2011 følger forhåbentlig det sidste efter.

Udfordringen lige nu bliver at definere vores nye rolle. Når ca. 1/3 af udlånene foregår uden for den bemandede åbningstid, er en udlånsvagt meget anderledes end før. Men vi arbejder på det.

“Bogbussen er ladet med”

Erna Grønlund Carlsen og Karin Lund, Aalborg Bibliotekerne

På Aalborg Bibliotekerne arbejder vi med aktiv og levende formidling af lokalt relevante emner i tæt samarbejde med lokale (kultur)aktører og i helt nye rammer centreret om bogbusserne. Vi udvikler formidlingskoncepter kendt fra hoved- og lokalbiblioteker til områder uden faste biblioteker. Fokus i bogbusserne flyttes fra samling til bruger. Omdrejningspunkterne er personlig formidling, læring, kultur, sammenhængskraft og kompetenceudvikling for både brugere og personale.

Fakta

Bogbusserne i Aalborg Kommune dækker et stort betjeningsområde. Vi besøger 30 lokaliteter og holder 50 forskellige steder. Busserne dækker området fra Tylstrup i nord, Hou/Egense i øst, Fjellerad i syd og Sebbesund i vest. Busserne holder både i små byer, større byer og i forstæder til Aalborg.

Hvorfor vi gik i gang med projektet?

I Aalborg har vi til stadighed fokus på ny og eksperimenterende formidling.

Vi oplever på de faste biblioteker stadig stigende interesse for vores egne koncepter *Bogcaféer* (præsentation af litteratur inden for udvalgte emner i ‘caféregi’, og gerne med kulturelle indslag) og *Viden i tiden* (inspirationsgivende spots på aktuelle emner og teknologier, ofte i samarbejde med eksterne partnere).

Disse kulturelle og læringsmæssige koncepter, hvor både personalets faglige og personlige kompetencer bringes i spil, ønsker vi i tæt samarbejde med lokalområderne også at udbrede til steder uden faste biblioteker.

Hvad vil vi med de nye tiltag?

I bibliotekets vision lægger vi vægt på, at “adgangen til viden, oplevelse og demokratisk dialog integreres i den enkelte borgers dagligdag” og at “biblioteket er et unikt og synligt tilbud overalt, hvor brugerne og behov er” – og det er netop hvad vi arbejder med i dette projekt.

Mere konkret ønsker vi at:

- bogbusserne bliver centrum for lokal sammenhængskraft
- bogbusserne ligestilles med faste biblioteker i forhold til nye formidlingstiltag
- brugernes og personalets kompetencer udfordres og udvikles
- samarbejde med og sprede viden om kommunens kulturelle aktører.

Aktiviteterne

I opstarten har vi afprøvet koncepterne i det små: vi har afholdt bogcaféer og aktiviteter som *Viden i tiden* i busserne i forskellige lokalområder (og dermed med et begrænset deltagerantal). Planlægningen har foregået i tæt dialog og samarbejde med lokale aktører, f.eks. lokalt forankrede læsekredse, foreninger og borgere. Netop nu planlægges forårets aktiviteter, som vil have en større bredde. Biblioteket vil stadig være initiativtager og bogbussen vil være inddraget, men der tages afsat i lokale begivenheder og fysiske lokaliteter.

Scenarier

I Solby har man en meget aktiv borgerforening, som gerne vil etablere en læsekreds. Som inspiration afholder man i samarbejde med biblioteket en bogcafé med spansk tema i forsamlingshuset og

personalet fortæller om den service, man som læsekreds kan få fra biblioteket. Cinema Aalborg viser en spansk film, og den lokale madlavningsklub serverer tapas i bussen.

Lilleby holder møllefest. Borgerforeningen, menighedsrådet, museet og biblioteket samarbejder om aktiviteter på festpladsen og i bogbussen. I festteltet afholdes et lokalhistorisk arrangement. Museumsinspektør og bibliotekspersonale giver tips til romaner med lokalt islæt og fortæller om slægtshistorie i området via e-ressourcer og arkiver. I bussen vises der lokalhistoriske billeder på storskærm. Aalborg Teater afrunder aftenen med smagsprøver fra deres nye forestilling *Ude godt, hjemme bedst*.

Arrangementerne markedsføres markant via pressemeddelelser, plakater, flyers, mundtlig formidling i lokalområderne og selvfølgelig også på hjemmeside og i fælles sæsonprogrammer.

Og hvad så fremover?

Indtil videre har vi fået mange positive reaktioner på de nye tilbud, og det håber vi selvfølgelig vil fortsætte, når vi nu folder projektet helt ud.

Efter projektets afslutning vil vi evaluere og vurdere om tiltagene skal indgå som en del af vores daglige drift. Vi ser frem til udvikling af og samarbejder om arrangementerne, brugernes tilbagemeldinger og værdifulde erfaringer vi kan bringe videre ind i Aalborg Bibliotekernes arbejde med formidling og samarbejder overalt i vores betjeningsområde.

Åbent Bibliotek i Broager

Carsten Nicolaisen, Biblioteket Sønderborg

Ved Biblioteket Sønderborg var det et logisk valg at prioritere og etablere et Åbent Bibliotek i Broager. Konceptet er i sin helhed en nyskabende og relevant forlængelse af bibliotekets øvrige selvbetjeningsstrategi. Biblioteket Sønderborgs selvbetjeningsstrategi har som i de fleste andre biblioteker været en step by step løsning, hvor overgangen til en total RFID løsning sker til juni som den foreløbige afslutning af denne strategi.

Når vi i Sønderborg har valgt at kalde det et Åbent Bibliotek, har det ikke været helt uden sværds slag. For er ordvalget egentlig en korrekt og dækkende betegnelse for det, der sker? Det har i hvert fald givet anledning til at få emnet diskuteret både blandt politikere, ledelse og medarbejdere. For de af vores lokalbiblioteker, som ikke oppebærer denne status, vil nemlig stadig insistere på at disse lokalbiblioteker også er 'åbne biblioteker' – og heldigvis for det! Men ÅBENT i ordets bedste betydning må jeg konstatere, at Biblioteket Broager er blevet.

Ledelsen ved biblioteket anlagde fra begyndelsen er meget liberal linje ved etableringen. Der har derfor indtil videre ikke været særlige begrænsninger med hensyn til alder eller øvrige forhold. Biblioteket har åbent på hverdage kl. 8.00-kl. 22.00 samt lørdag og søndag kl. 8.00 - kl. 17.00. Biblioteket har tidligere haft fem ugers sommerferielukket og ligeledes

lukket i dagene mellem jul og nytår og før påske. Biblioteket er nu kun lukket på helligdage, men holder i øvrigt åbent så meget som muligt, hvilket er en af de klare målsætninger. Der er fortsat 20 ugentlige timer med bibliotekarisk bemanning. Det finder vi vigtigt at fastholde, så brugerne fortsat kan få den nødvendige vejledning og hjælp. Det er således ikke et spareprojekt, men tværtimod en udvidelse af servicen af bibliotekartimer i den samlede ugentlige åbningstid samt fastholdelse af samme niveau for assistenttimer.

Ledelsen havde politisk indstillet tre lokalbiblioteker til den nye status. I politik kan alt som bekendt ske og ledelsen var en anelse overrasket, da Kulturudvalget fandt idéen så interessant, at yderligere to biblioteker blev bevilget. Det er derfor i skrivende stund Biblioteket Broager som er indviet den 2. november 2009, Biblioteket Dybbøl blev indviet den 4. januar 2010, Biblioteket Gråsten blev indviet den 15. februar og Biblioteket Hørup indvies her den 1. marts og endelig bliver Vester Sottrup indviet den 1. maj. I alt fem biblioteker som fortsat kan være med til at opretholde og fastholde en decentral struktur i den nye kommune.

Alle biblioteker er installeret med løsninger af firmaet Bibliotheca a/s. Der er total integration i alle dele af den tekniske installation, som styres af et interface for

hvert bibliotek. Løsningen er valgt på grundlag af den fulde integration til bibliotekssystemet. Det er et driftssystem, som i sin enkelhed og overskuelighed løser opgaven på bedste vis. Hertil skal lægges garantien for sikker drift, når antallet af åbningstimer tages i betragtning.

Når det sidste bibliotek er indviet til maj er næste fase i gang. Denne fase omhandler nyindretninger og tilpasninger af praktiske forhold, som f.eks. klargøring og oprydning på dage, hvor der ikke hidtil har været personale, samt den generelle logistik.

Konceptet er en succes! Det har været tankevækkende, hvor mange positive reaktioner lånerne har tilkendegivet. Lånernes ejerskab til deres lokale bibliotek er dybt forankret, og ansvarsfølelsen er ekstrem høj både blandt børn, unge og voksne. Udlån- og besøgstal er for Biblioteket Broager steget med ca. 50 % – der er næsten hele tiden lånere tilstede i biblioteket, hvilket måske i sandheden er konceptets succesfaktor. Det har vist os, hvor stor betydning tilgængeligheden m.h.t. åbningstid har for borgernes benyttelse af biblioteket. Det åbne bibliotek er et uforpligtende mødested til ro og fordybelse samt adspredelse og inspiration. Flere åbningstimer, flere besøgende, flere udlån – hvem sagde spareprojekt?

Nemt og bekvemt

Vibeke Mygind, Horsens kommunes biblioteker

Dette var essensen af de svar som fokusgrupperne på transportvirksomheden DSV i Horsens gav, da vi spurgte, hvad de tænkte om idéen med et netbibliotek på jobbet – og om hvad der skulle til for at lykkes med det.

Ønsket – eller kravet – om at ting skal fungere nemt og bekvemt er et af de vilkår, vi som biblioteker skal forholde os aktivt til. Både i daglig drift og når vi ønsker at "give en reel udvidet adgang for borgerne i forhold til de eksisterende tilbud", som er formålet med projekt *Afhentningssted på arbejdspladsen* – i daglig tale DSV-biblioteket.

DSV-biblioteket

De ca. 450 ansatte kan bestille biblioteks-materialer via internettet. Biblioteket køber bestilte materialer ud til DSV 1 gang om ugen og tager afleveringerne retur. Nu tre måneder efter start har 89 ansatte tilmeldt sig og låner meget bredt. Målet er at 20 % af de ansatte er aktive lånere når projektet slutter ultimo 2010.

Baggrund

Projektet udvikler sig i dialog. DSV har en strategi om at blive en af Danmarks allerbedste arbejdspladser i 2010 og tog kontakt til biblioteket om en form for biblioteksbetjening i forbindelse med, at de i 2009 fusionerede Jyllands-afdelingerne i Horsens. Vi indgår gerne samarbejder med eksterne og foreslog et netbibliotek, da vi har gode erfaringer fra lignende projekter. Et af disse, Bageribiblioteket, er nu i drift som personalegode betalt af virksomheden Lantmännen Unibake.

DSV-kontaktpersonerne og interviewene med to medarbejder-fokusgrupper signalerede meget klart følgende:

- "Vi vil gerne bruge biblioteket meget mere, men det tager for lang tid at komme ind til byen, og vi nedprioriterer det i forhold til f.eks. tandlægesøg. Mange ansatte har langt til jobbet, da de er bosat over det meste af Jylland og på Fyn".
- "Det er kun en fordel at det kommer til at foregå over nettet".
- "De fleste er vant til at bruge nettet – gennemsnitsalderen er 32 år".
- "Det er også en fordel for virksomheden. Man er mere effektiv på jobbet, når man kan ordne sine private ting på nettet – så kan man f.eks. blive lidt længere og få gjort ting færdige".

"Det skal markedsføres ordentligt"

Denne udmelding fra fokusgrupperne søger vi at leve op til via:

- Helsidesartikel i personalebladet med opbakning fra ledelsen
- Indvielse den 27. oktober med taler ved DSVs vicedirektør og Horsens' borgmester. 90 medarbejdere deltog. De første lånere kunne hente deres bestillinger og ved dagens slutning havde 54 tilmeldt sig. DR2 Update interviewede truckførere, funktionærer og DSVs kontaktperson samt projektleder fra biblioteket
- Inspirationsbreve på intranet ca. én gang om måneden. Fra februar sendes disse også direkte til DSV-lånerne. Der arbejdes på at få biblioteks-tips på stor-skærme i kantinen og at få printet in-

spirationsbrevet ud til lager og andre afdelinger, hvor de ansatte ikke har egen pc.

Sådan fungerer det

Tilmelding sker via formular på DSVs intranet. Biblioteket modtager tilmeldingen som mail i en særlig mailboks. Her fra svarer vi med en velkomsthilsen med lånernummer når låner er oprettet. Når bestilte materialer er klar, får låner besked på mail/sms og kan så hente dem i DSVs reception den førstkommande mandag.

Sikke en overraskelse

Mange DSV-ansatte er rutinerede netbrugere, men generelt meget overraskede over hvor stort og bredt bibliotekstilbudet er – både de mange forskellige slags materialer og de virtuelle muligheder. Og selvfølgelig er lydøger og musik et hit for folk, der bruger så meget tid på landevejen.

Fra biblioteksside er det jo herligt med en sådan positiv overraskelse – men også tankevækkende hvor lidt kendt vores servicetilbud er. Særligt i en gruppe som funktionærerne, hvoraf mange er relativt ny- og højtuddannede. Vel er bogbiblioteket et superstærkt brand, men vi har her endnu en historie om at det virtuelle bibliotek fortsat skal markedsføres! Dette arbejder vi videre med og ønsker i den fortsatte dialog at få afdækket hvad god biblioteksservice også kan være – og hvad der skal til for at blive aktiv biblioteksbruger.

BILLEDTEMA

Leif Andresen

bibliotek.dk - brugerundersøgelse og udviklingsplan

Brugerundersøgelse 2009

Brugerundersøgelsen blandt bibliotek.dk brugerne blev gennemført september-oktober 2009 som et skema på bibliotek.dk. Den viser ikke store ændringer siden undersøgelsen året før. Brugernes tilfredshed med produktet er fortsat stor: 93 % svarer "Meget god" eller "God" som den samlede vurdering af bibliotek.dk og under 1 % "Dårlig" eller "Meget dårlig".

Aldersspredningen hos brugerne er stor. Brugere mellem 20 år og 69 år er overrepræsenterede, mens børn og ældre er underrepræsenterede i forhold til landsgennemsnittet. Hovedstaden og Sjælland er overrepræsenterede i forhold til resten af landet, og kvinderne er overrepræsenterede i forhold til mændene – begge dele afspejler en tilsvarende 'skævhed' i biblioteksbrugen.

Søgning og bestilling er i centrum. Bøger, artikler og musik er det der bestilles mest. Dvd og video stiger år for år – nu bestiller 35 % ofte eller af og til disse.

Brugerne opfatter tilgængelighed som det væsentlige. Det giver sig f.eks. udtryk i ønsker i form af effektive bestillinger og i form af digitalisering af materialer.

Mere end 3500 personer besvaret mindst ét spørgsmål; 2815 har besvaret alle spørgsmål. Der er 3885 kommentarer på de åbne spørgsmål. De giver først og fremmest gode input til nye funktioner samt forbedringer, men kan også medvirke til forklaring på nogle af undersøgelsens øvrige resultater og give idéer til hvor der skal informeres yderligere.

Se rapporten: www.danbib.dk/index.php?doc=bibdkstatistik#brugerundersog

Udviklingsplan 2010

Udviklingsplan 2010 for bibliotek.dk har været til offentlig høring november 2009 med stor opbakning i høringssvarene. Der er i 2009 arbejdet med en ny brugergrænseflade for bibliotek.dk – den skal ud over rampen i 2010.

Stavehjælp videreudvikles med danske bøjningsformer og stavehjælp på engelsk.

Brugerundersøgelserne viser interesse for at få alt materiale i digital form. I 2010 kommer poster fra netmusik.dk i bibliotek.dk og videresøgning udvides med flere muligheder for at videresøge på f.eks. emner eller titler.

Der er et udbredt ønske blandt slutbrugere om at kunne følge sin bestilling på samme måde som når man bestiller via nettet og kan se hvor langt bestillingen er. Der skal alene præsenteres de data, som opsamles i forvejen.

Der vil ske en implementering af den nationale løsning for brugerskabte data. I løbet af 2010 skal anvendelse af anmeldelser og ratings analyseres nye muligheder som f.eks. tagging og lister overvejes.

Videreudvikling af brugen af Andre der har lånt, f.eks. kombinationer med personlige profiler, mulighed for at se mest ratede, højest ratede osv. Andre muligheder for at udvikle faciliteter ud fra opsamlede data om brugeradfærd holdes under opsig.

Der vil ske en løbende udvikling af mulighederne via Mit bibliotek.dk efter login.

Idriftsættelsen af NemId (den nye digitale signatur), som er en forudsætning for NemLogin, er udsat til juli 2010. Derfor bliver næste trin at WAYF-login giver adgang til bibliotek.dk.

Det gøres muligt at se eget biblioteks poster først i bibliotek.dk. Som overbygning på dette projekt planlægges en mulighed for at præsentere lokal information, som sammen med integration til lokale udlånsdata vil kunne bruges som lokal brugergrænseflade.

Se lånerstatus, forny og annuller via bibliotek.dk blev sat i drift i september 2009 i alle folkebiblioteker ventes på i løbet af foråret. Når lokalsystemerne tager funktionerne i brug og når konceptet om *Åbne biblioteker – også på afstand* bliver implementeret kommer der flere projekter.

I efteråret blev der igangsat et projekt om mobil platform med funktionerne se udlånsstatus, forny og annuller samt se åbningstider. I forlængelse heraf forberedes søgning og reservering i bibliotek.dk via mobiltelefon.

Høringsoplæg, høringssvar, den underskrevne aftale om udviklingsplanen samt en løbende opdateret version af bibliotek.dk udviklingsplan 2010 kan ses på styrelsens hjemmeside.

Anne-Kristine Mortensen

Kultur for alle

Børnekulturens Netværk fyrer op under kedlerne

Kulturministeren offentliggjorde den 2. december 2009 strategien *Kultur for alle*. Her betoner ministeren betydningen af det første vigtige møde, børn har med kunst, kultur og kulturarv, og betydningen af at inddrage børn som kulturbrugere. Børnekulturens Netværk (BKN) er ministerens rådgivende organ i forhold til børn, kunst og kultur og er i fuld gang med at realisere de mange forslag, der ligger inden for BKNs rammer.

De regionale kulturaftaler er et vigtigt redskab, når *Kultur for alle* skal realiseres. BKN samarbejder her med de kulturregioner, som har børn og unge med i deres kulturaftaler – noget, de allerfleste har. Det er BKNs erfaring, at kommunerne efterspørger viden om, hvordan man optimerer samarbejdet på tværs af kommunerne og med staten. BKN arbejder for et bedre overblik over de muligheder, kommunerne har for at samarbejde med staten på børnekulturområdet.

Inden påske kommer BKN med en treårig strategi og en handlingsplan for resten af året. Ud over et overordnet fokus på inklusion vil BKN bl.a. gennem konkrete tiltag som publikationer og en relancering af Børnekulturportalen (www.boern-ogkultur.dk) sikre videndeling og synlighed for børne- og ungekulturen, ligesom indsatsområder som unge, familien og interkultur skal sætte et særligt fokus på udvalgte brugergrupper og emner.

Inklusion og interkultur

Budskabet i *Kultur for alle* er klart: Alle i Danmark skal have mulighed for at få ejerskab til vores fælles kultur og kulturarv. Og alle i Danmark skal have mulighed for at få adgang til relevante og ved-

kommende kulturtilbud. Dette følger BKN op ved overordnet at påpege betydningen af inklusion og mødet mellem børn, kunst og kultur.

BKN ønsker at sætte interkultur, interkulturelle kompetencer og inklusion på dagsordenen – både hvad angår mangfoldighed som en menneskelig, kunstnerisk og kulturel ressource. Børn og unge skal have mulighed for: At kommunikere gennem kulturelle udtryksformer; interaktivt gennem forskellige medier at formidle kunst og kultur; at sætte sig i andres sted; udvise respekt og anerkendelse; indgå i nye grupper; samarbejde med mennesker med en anden baggrund end én selv – i det hele taget at se mangfoldighed som en ressource og kunne handle selvstændigt og reflektivt i komplekse, uforudsigelige situationer.

Interkultur er en del af fundamentet for den sammenhængskraft, der er grundlæggende for vores demokratiske samfund. Dette er et fælles ansvar.

Familien

Kultur for alle nævner eksplicit familiens ansvar for dannelse, og derfor satser BKN bl.a. på familien som en vigtig og samlet kulturbruger. Når frøene til kulturel dannelse sås i familien, er det vigtigt at satse på forsøg og projekter, der introducerer kultur for familien. BKN vil synliggøre kulturelle initiativer for familien ved at iværksætte enkelte forsøg, men især gennem videndeling og best practice-eksempler.

Kulturpasprojektet i Frederikssund Kommune, som var en af BKNs modelkommuner i 2007-2009, er et godt eksempel

på best practice. Her får børn i 4. klasse gratis adgang til udvalgte kulturinstitutioner med rabat for forældrene for at sikre, at børnene møder kunst og kultur. Et pas fra de deltagende kulturinstitutioner og medfølgende opgaver supplerer og stimulerer oplevelserne. Den indirekte kontakt til familierne gennem skolernes vanter kanaler og kontaktpersoner sikrer en høj grad af tillid mellem parterne, og tilbuddet når også ud til 'kulturfremmede' hjem, som traditionelt set ikke selv opsøger kunst og kultur.

Netop tilliden mellem familierne og kulturinstitutionerne blev styrket i modelprojektet fra Vordingborg Kommune, hvor man gennem sundheds- og dagplejen skaber en personlig kontakt, hvor familierne bogstavelig talt er på hjemmebane. I denne forbindelse blev familierne introduceret til en kulturkuffert, der fyldt med leg og effekter stimulerer børnenes sproglige og kulturelle udvikling og motiverer forældrene til at opsøge kulturelle tilbud i nærområdet. Ud fra disse positive resultater vil BKN satse på at videreudvikle erfaringerne gennem nye samarbejder og forsøgsprojekter.

Unge

I *Kultur for alle* opfordres BKN til at analysere udfordringerne i at arbejde med unge som målgruppe i forhold til kunst og kultur. Dette arbejde er nu udmundet i en omfattende rapport. Rapporten giver en række anbefalinger, der bl.a. beskriver, at unge ønsker flere ungdomskulturfuse, indflydelse og flade strukturer, netværk og sociale fællesskaber.

I kølvandet på rapporten er der iværksat enkelte forsøg i samarbejde med kommunerne. Et eksempel er *Forsøg i Radia-*

torfabrikken i Herlev Kommune. Projektet er målrettet unge i alderen 15-25 år og sætter fokus på kulturudvikling i ungdomskulturhuse. Det sker gennem en vurdering af, hvad der skal til for, at unge kan mødes på tværs af grupperinger, gennem kompetenceudvikling af medarbejderne og gennem ungetopmøder på Radiatorfabrikken med unge, medarbejdere og samarbejdspartnere fra ungdomskulturhuse i Hovedstads- og Øresundsregionen og resten af landet.

Børnekulturportalen

I *Kultur for alle* beder kulturministeren BKN om en relancering af Børnekulturportalen – portalen for voksne, der arbejder med børnekultur. Portalen skal være de professionelle og de engagerede voksnes primære kilde til viden og inspiration om børnekultur.

Børnekulturportalen, som har eksisteret siden 2002, er nu klar i en opdateret version med nyt design og nye muligheder for brugerne. Portalen vil blandt andet stille en række 'kulturværktøjskasser' til rådighed for kommuner og kulturinstitutioner, der ønsker at iværksætte kulturtilag for børn og unge.

På den nye portal er der lagt op til brugerinddragelse og erfaringsudveksling mellem brugerne. Der er en projektbank, hvor lokale børnekulturprojekter bliver præsenteret til inspiration for andre, og brugerne får mulighed for at kommentere og diskutere udvalgte temaer, projekter og artikler.

Portalen er udviklet på baggrund af brugerundersøgelser, som viser, at brugerne efterspørger et virtuelt sted at mødes om børnekultur, dele erfaringer, danne net-

værk og tage kontakt til eksperter og potentielle samarbejdspartnere. Se portalen på www.boernogkultur.dk

BØRN RUM FORM

Et af de temaer, som Børnekulturportalen sætter spot på, er arkitektur og design. BKN sætter med en ny bog særligt fokus på formidlingen til børn og unge med bud på, hvordan arkitektur og design kan få en central plads i børn og unges dagligdag.

Den nye bog, *BØRN RUM FORM*, indeholder artikler af fagfolk og interviews med toneangivende arkitekter, designere og erhvervsfolk, der giver deres bud på, hvordan arkitektur og design kan gøres vedkommende for børn og unge. Praktiske eksempler fra forskellige projekter viser, hvordan der arbejdes med børn, arkitektur og design rundt omkring i landet. *BØRN RUM FORM* henvender sig til skoler, institutioner og fagfolk med interesse for arkitektur og design. Men den kan

også bruges af forældre, der gerne vil have gode idéer til, hvordan de kan åbne børnenes øjne for arkitektur og design. Bogen er gratis og kan bestilles hos Børnekulturens Netværk via mail: bkn@boernekultur.dk

Ligesom *BØRN RUM FORM* og børnekulturportalen er konkrete bud på videndeling og synliggørelse, er BKN interesseret i, at alle fokusområder skal bidrage til børne- og ungekulturen i kommunerne og dermed understøtte visionen om Kultur for alle. BKN arbejder for, at alle børn og unge inkluderes i fællesskabet og møder kunst og kultur i deres hverdag. Derfor fyrrer BKN op under kedlerne og præsenterer inden længe en ny treårig strategi og en etårig handlingsplan.

Bygamok2. Modelkommuneforsøg i Århus Kommune. Foto: Børnekulturhuset i Århus

Ann Poulsen

Lektierne gik i kage

Da Projekt 100 lektiecaféer sidst i februar 2010 fejrede 3-års fødselsdag på 37 folkebiblioteker og skolebiblioteker rundt om i det ganske land gik der helt bogstaveligt kage i lektierne – store flotte kager dekoreret med det fine projektlogo

Der var god grund til at fejre fødselsdagen, for projektet har været en succes på mange planer.

Vigtigst er, at målet om at etablere 100 lektiecaféer på bibliotekerne blev nået og endda overgået med ekstra 30 lektiehjælpstilbud. 72 af lektiecaféerne er etableret på et folkebibliotek, mens 58 er på et skolebibliotek. Dertil kommer, at 35 af lektiecaféerne har fået tilskud til at udbygge deres tilbud med bredere læringsaktiviteter til målgrupper, der aldersmæssigt rækker ud over skolebørn.

Det andet glædelige resultat er, at lektiecaféerne både har en faglig og en social betydning for eleverne. Børnene hygger sig, og der skabes nye sociale relationer på tværs af kulturer.

Derfor er det også virkelig tilfredsstillende, at næsten tre ud af fire biblioteker efter den 1-årige projektperiode har valgt at fortsætte lektiehjælpen.

Som rosinen i pølseenden har også både de frivillige lektiehjælpere og bibliotekerne udbytte af lektiecaféerne. Lektiehjælperne nyder at hjælpe og have en tæt kontakt til børnene, og på bibliotekerne er caféerne meget synlige, fordi de skaber øget liv og aktivitet. Desuden skaber de god omtale i de lokale medier, og bibliotekspersonalet oplever arbejdet omkring lektiehjælp som meningsfyldt og givende.

De positive meldinger fremgår af projektets interne evaluering, som bygger på

spørgeskemaer, interviews og besøgsstatistik. I evalueringen kan man desuden læse at:

- Antallet af elever i de forskellige lektiecaféer varierer fra nogle få til mere end 20 pr. gang – generelt deltager flere piger end drenge
- De fleste elever kommer fra de mellemste klassetrin (4.-7. klasse)
- Lektiehjælperne på folkebibliotekerne er frivillige i alle aldre, mens skolernes lektiecaféer i højere grad trækker på lærere og de ældste elever
- Lektiecaféerne har haft over 30.000 besøg. Tallet bygger på det samlede antal af besøg i de enkelte lektiecaféers første år.

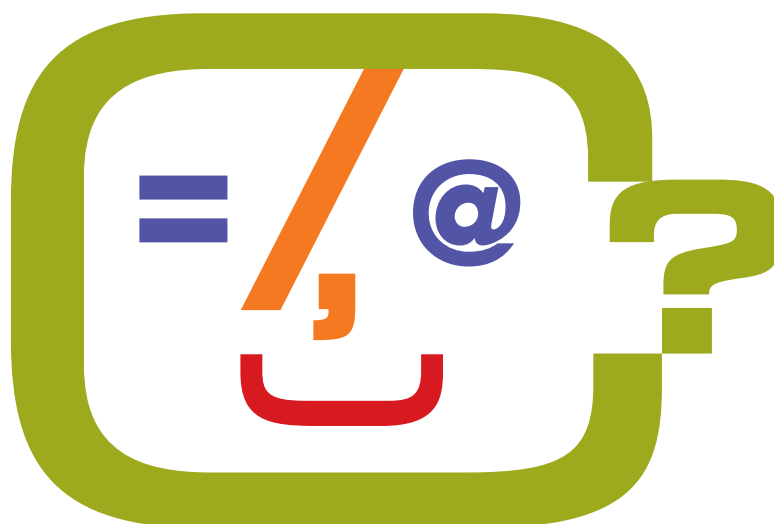
Projekt 100 lektiecaféer i bibliotekerne er det mest synlige resultat af den første,

netop afsluttede samarbejdsaftale mellem Kulturministeriet og Integrationsministeriet.

Integrationsministeriet har i alt givet seks mio. kr. til lektiehjælpsprojektet.

Det er ikke længere muligt at søge tilskud fra Lektiehjælpspuljen, men på baggrund af det gode samarbejde omkring de fysiske lektiecaféer arbejder Bibliotek og Medier nu sammen med Integrationsministeriet og Undervisningsministeriet på et flerårigt lektiehjælpsprojekt på nettet, Lektier Online.

Se artikel næste side "Lektiehjælp er kun et museklik væk".

Ann Poulsen

Lektiehjælpen - kun et museklik væk

Den 25. februar 2010 blev det endelig alvor. Efter næsten to års tilløb med pilotprojekt og fornyet projektudvikling gik Lektier Online omsider i drift som et internetbaseret tilbud om lektiehjælp

Selv om projektet har et stort potentiale, blev starten markeret lokalt i medborgercenteret i Herredsvang i Århus Vest. Det skete dog med manér og politisk opbakning. Kl. 18:20 foretog rådmænd for Kultur og Borgerservice i Århus, Marc Perera Christensen, den officielle åbning – 20 minutter senere end lektiehjælpen normalt vil åbne de kommende torsdage.

Fokus på to udvalgte boligområder i første fase

Århus Vest er det ene af de to udsatte boligområder, som Lektier Online i starten har valgt at sætte i centrum for en målrettet oplysningsindsats om lektiehjælpen. Det andet område er Rosenhøj i Århus Syd. Det betyder imidlertid ikke, at unge i andre dele af landet udelukkes fra at benytte lektiehjælpen, og allerede fra august 2010 vil der blive etableret et samarbejde med flere indsatsområder.

Appel til drenge

Erfaringerne fra fysiske lektiecaféer viser, at der er en tendens til, at især drengene dropper lektiehjælpen, når de kommer i 9. og 10. klasse. Lektier Online er derfor et målrettet forsøg på at appellere også til dem. Lektiehjælp på nettet kommer de unge i møde på deres egen hjemmebane, og forhåbentlig vil formen opleves som en sjov og ny måde at lave lektier på.

Enkel løsning

Lektier Online er enkelt at bruge. Man klikker sig ind via Lektier Onlines hjemmeside og får kontakt til et call-center bemandet med frivillige lektiehjælpere. Kommunikationen kan foregå via headset og webcam, så brugere og hjælpere kan se og høre hinanden. Det er også muligt at kommunikere via en chatfacilitet. Et interaktivt whiteboard fungerer

som fælles tavle for brugere og lektiehjælpere.

Lektiehjælperne skal klædes på

It-løsningen er imidlertid kun et redskab, der indgår som del af en større organisation bag lektiehjælpen. I baglandet arbejder der et team af projektmedarbejdere, som bl.a. rekrutterer de frivillige lektiehjælpere. Det er vigtigt, at lektiehjælperne har forskellige faglige profiler på et tilstrækkeligt højt niveau, så de kan hjælpe i kernefagene dansk, matematik og engelsk.

Lektiehjælperne skal også klædes på til at løse deres opgave. Blandt andet skal de have et indgående kendskab til Lektier Onlines tekniske platform. Det gør dem i stand til at kommunikere med eleverne på nettet og til at bruge det indbyggede redskab til vagtplanlægning, så de selv kan booke vagter.

Samarbejdet med de udvalgte boligområder

Lektier Online er et 3-årigt udviklingsprojekt finansieret via satspuljemidler. Derfor er det specielt rettet mod unge i udsatte boligområder. For at sikre kendskabet til Lektier Online er der i indsatsområderne i Herredsvang og Rosenhøj etableret et tæt samarbejde med voksne, der omgiver de unge i dagligdagen – f.eks. klubmedarbejdere, boligsociale medarbejdere, lærere og ansatte i medborgercentre og kulturelle foreninger. Deres rolle er at fungere som ambassadører for Lektier Online.

Elevcentre

I tilknytning til de to boligområder er der elevcentre, som stilles til rådighed for de unge i Lektier Onlines åbningstid. Elevcentre tager udgangspunkt i allerede

eksisterende pc-faciliteter, som udstyres med webkameraer og headsets. Idéen er at give de unge et tilbud om pc-adgang, hvorfra de kan logge på sitet og lave lektier uforstyrret.

Teknisk løsning

Den tekniske platform kan som andre It-løsninger forventes at have nogle børnesygdomme, men allerede i august lanceres Lektier Online fase 2, som gør det muligt at komme nogle af dem til livs. Der er et stort potentiale i løsningen, da den udnytter de digitale kommunikationsmuligheder til fulde med en platform, der ligger meget tæt op ad ansigt-til-ansigt-kommunikation.

Fakta

- Parterne bag Lektier Online er Styrelsen for Bibliotek og Medier i samarbejde med Integrationsministeriet og Undervisningsministeriet. Implementeringen af projektet er lagt ud til Statsbiblioteket
- Lektier Online projektet løber i perioden den 1. april 2009 til den 31. december 2011
- Der er afsat 7,5 mio. kr. til projektet
- Antallet af frivillige lektiehjælpere er ultimo februar 2010 på 28 personer. Primært unge studerende med så forskellige studiebaggrunde som molekylærbiologi, bygningsingeniør, fysik, europo- og internationale studier, historie, økonomi, geologi, statistik, kinesisk, engelsk, pædagogseminariet og handelshøjskolen
- Lektier Online starter med to ugentlige åbningsdage: mandag og torsdag fra 18-20. Åbningstiden udvides i løbet af projektperioden.

Læs mere på www.statsbiblioteket.dk/lektier-online og www.lektier-online.dk.

De fleste bøger i verdensklasse er indledt
af en person. De er bøger, som er
den eneste person, der har skrevet dem
op i bogen.
De fleste bøger er på dansk og er skrevet
af en person, som er dansk. De er bøger,
som er skrevet af en dansk person.
De er bøger, som er skrevet af en dansk
person.
De er bøger, som er skrevet af en dansk
person.

BILLED TENMA

René Olesen

Ny strategi for Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF)

I 2009 tiltrådte Mai Buch posten som ny styregruppemand for Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF), og der blev udpeget en ny styregruppe. Den nye formand ønskede at bygge videre på den succes og det fundament, DEFF hidtil har skabt.

Fundamentet er blandt andet skabt via en gennemførelse af en lang række grundlæggende investeringer og politiske beslutninger. Der er investeret knap 300 mio. kr. i bl.a. opgradering af bibliotekssystemer, digitalisering af kortkataloger og tidsskrifter. Der er skabt adgang til licensbelagte elektroniske ressourcer, udvikling af søgesystemer og institutionelle arkiver. Der er etableret et indkøbssamarbejde med mere end 200 institutioner, der omsætter for over 130 mio. kr. årligt i forbindelse med køb af licenser til elektroniske tidsskrifter og databaser. Derudover er det politisk besluttet og implementeret at udvide DEFF, så hovedparten af den fremtidige arbejdsstyrke under deres uddannelse vil kunne arbejde interaktivt digitalt med viden på de videregående uddannelser, på de mellemlange og kortere videregående uddannelser samt på ungdomsuddannelserne.

Disse investeringer og politiske beslutninger skal nu udnyttes fuldt ud, og det skal dermed sikres, at den store viden og de services, som bibliotekerne giver adgang til, bliver et omdrejningspunkt i at gøre Danmark mere konkurrencedygtig.

Derfor er der igangsat en ny strategiproces, som skal tage sit afsæt i en foreløbig vision om, at DEFF-services skal understøtte og være med til at sikre, læring, forskning og udvikling i både nationale og globale interaktive communities.

Endvidere er det målet, at DEFF-services skal muliggøre, at udnyttelse af alle videnressourcer bliver en hovedhjørne-

sten i at gøre Danmark til et førende vækst-, viden- og iværksættersamfund. Der er i januar 2010 gennemført interviews med alle DEFF-styregruppemedlemmerne enkeltvis for at få deres input til vision, strategi og strategiproces. Endvidere har DEFF-sekretariatet afholdt en workshop med en række personer fra de forskellige DEFF-institutioner for at generere yderlige ideer til fremtidige services. Fokus på denne workshop var at få fundet nogle helt konkrete services om DEFF kan udvikle og som DEFF kan bruge til at løfte sin strategi med i forhold til beslutningstagerne. Resultaterne af workshoppen og interviewene blev behandlet af DEFF-styregruppen i februar. Her blev det vedtaget, at styregruppen til april skal drøfte et oplæg fra sekretariatet, der har fokus på services i forhold til de enkelte målgrupper for DEFF.

Andre input til strategiprocesen er de undersøgelser, som allerede er gennemført eller som er planlagt i DEFF-regi. Det drejer sig bl.a. om interessentanalyse for DEFF-programområdet Nye Institutioner, undersøgelsen Turen går til Brugerland fra programgruppen Mødet med Brugeren og analysen *Fremtidens biblioteksbetjening af forskere* som blev offentliggjort ultimo januar 2010.

Det vil blive fremlagt en plan for den generelle inddragelse af interessenter, herunder bibliotekerne og programgrupperne, når styregruppen er kommet længere i arbejdet. DEFF-sekretariatet vil sørge for at melde evt. workshops og høringer ud så tidligt som muligt.

Gitte Beha Smed

Velkommen til fremtidens digitale børnebibliotek: pallesgavebod.dk

De danske folkebiblioteker præsenterer i marts 2010 for første gang nogensinde et nationalt digitalt børnebibliotek – pallesgavebod.dk. Visionen for det digitale børnebibliotek er at tilbyde børnebrugere sømløs adgang til alle tænkelige medier, digitale såvel som fysiske, i et sammenhængende univers der på en og sammen tid åbner for oplevelser, leg, fordybelse og tidsfordriv.

Visionen

Projektets vision for et nyt tidssvarende børnebibliotek er stærkt fokuseret på de digitale muligheder. Bibliotek og Mediers direktør Jens Thorhauge siger:

- Vi har sat arbejdet med et nyt biblioteks websted for børn i søen fordi vi vil give børnene et tilbud, der er helt up to date med de muligheder der er i den digitale teknologi. Det skal være så sjovt og kreativt et univers at børnene bliver suget ind i det. Det skal være let for dem at bruge medierne og de skal kunne gøre det sammen - og reagere på dem. Målet er at fastholde danske børn som biblioteksbrugere fordi det udfordrer dem på den gode måde – og er intet mindre end berigende for deres liv.

Karaktererne i Palles Gavebod

Palles Gavebod er en butik der ejes af Palle, og er befolket af seks meget forskellige karakterer. Karakterernes samlede funktion er at skabe en uhøjtidelig og humoristisk ramme om websitets indhold. I et interview med den grønne figur John-John

fra Aabybro af forfatteren Sanne Munk Jensen får man et indtryk af karakterernes stil og tone. Adspurgt om sin erhvervs- og uddannelsesmæssige baggrund, svarer han:

- Jeg er faktisk født med det, man kalder en tone i livet. Det betyder, at jeg bare kan synge alle de sange, der findes, og så lyder det bare helt perfekt. Altså, jeg tror, jeg kan alle sange i verden, og hvis der alligevel er en sang jeg ikke lige kender, så skal jeg bare lige høre den en gang, og så sidder den der bare. Inde på harddisken. Jeg skriver også mine egne tekster. Og så er jeg også sådan okay-god til at bage, hvis jeg selv skal sige det.

Hovedredaktør af pallesgavebod.dk, Klaus Støvring, fortæller om Copenhagens Bombays arbejde med at give figurerne de helt rigtige personligheder:

- Det er altid svært i starten at fastsætte deres personlighed og få dem til at reagere ifølge den personlighed. Det tager noget tid at afprøve deres reaktioner. Men nu tror jeg, den er der, og jeg tror, det bli-

ver meget bedre end det tidligere forslag, Pissegratis, fordi Palles Gavebod er dybere og har flere facetter. Mere humor, meget mere humor.

Universet Palles Gavebod

Når Palles Gavebod åbner den 26. marts tilbyder portalen ud over en række standard muligheder som søgning, værkvvisning osv., to temaer og op mod seks faglige medieindgange. Redaktionerne kan oprette lister med favoritter, anbefalinger, anmeldelser, nyheder og artikler, og systemet kan generere automatiske lister over Andre Der Har Lånt og Af samme forfatter. Bibliotekerne får deres egen side og egen kalender, samt adgang til at oprette klubber og nyheder. Børnene kan oprette egen profilside med favoritter og interesser og klubber og boltre sig med ratings, shareknapper og kommentarer. Når man giver sig i kast med Palles univers, støder man på quizzer, polls og adskillige fora – men ikke på Palle selv. Derimod dukker hans kumpaner hele tiden op i små film og hjælpefunktioner, og kommer med slagkraftige statements overalt på sitet.

Det traditionelle relationelle bibliotek skal ikke erstattes af ren teknik. Palles Gavebod er forankret i det fysiske bibliotek, via materialerne og integration i det fysiske biblioteksrum, eksempelvis med de skiftende temaer. En af hovedtankerne i Palles Gavebod er også at favne så mange af bibliotekets aktiviteter som muligt, for eksempel interessefællesskaber som læseklubber eller Den Hemmelige Loge.

En formidlingsrevolution

For Copenhagen Bombay er arbejdet med børnesitet en stor opgave. I afdelingen for cross-media produktioner, hvor arbejdet med at løfte udviklingen af børnesitet er placeret, er Palles Gavebod den største opgave hidtil. Her er entusiasmen og glæden ved at samarbejde med bibliotekerne enorm, og visionen er intet mindre end at skabe en revolution, eller som Klaus Støvring formulerer det:

- Børnesitet er en revolution, der på sigt vil præge børneformidlingen på bibliotekerne og på nettet med en enorm vilje og tro på, at bibliotekerne er fuldstændig uundværlige for den danske kultur, bevidsthed og interesse for verden.

Mindre end en revolution kan også gøre det, men målet er naturligvis, at børnesitet vil blive inspirationskilde for arbejdet med udvikling af det samlede folkebibliotek, så alle borgere, store og små, på sigt får glæde af, at de teknologiske muligheder er åbne for grænseløs adgang til alle medier.

Nye partnerskaber

Samarbejde og partnerskaber er en vigtig del af styrelsens udviklingsarbejde.
Vi bringer her status for fire af dem

Ny samarbejdsaftale mellem Kulturministeriet og Integrationsministeriet

Ann Poulsen

Kulturministeriet har for årene 2010-2012 indgået en ny samarbejdsaftale med Integrationsministeriet.

Samarbejdsaftalens parter ønsker særligt at fokusere på indsætter i biblioteker og medborgercentre, som er placeret i eller i umiddelbar nærhed af et af de mest udsatte boligområder her i landet, fordi der er en stor koncentration af ressourcensvage nydanskere, som bor i disse områder. Indholdsmæssigt ligger fokus på følgende indsætter:

1. Mentorordninger og bydels-mødreprojekter

2. Uformel læring og 'empowerment'

Samarbejdsaftalen ønsker især at fremme følgende aktiviteter inden for åben læring og empowerment i biblioteksregi:

- Vi læser avisen sammen - biblioteket læser avis med nydanske kvinder
- Læseklubber/litteraturkredse
- It for alle
- Uformel sprogtilegnelse.

3. Kulturformidling og kulturbro

Under overskriften *Kulturbroen* ønsker parterne at benytte medborgercentre og biblioteker som platform til at formidle kulturtilbud i alle aldersgrupper.

4. Borgerforum

Aftaleparterne ønsker, at biblioteket skal være et sted, hvor alle etniske danskere såvel som nydanskere kan modtage kulturelle og samfundsdebatteerende stimuli.

Læs meget mere

Samarbejdsaftalen med angivelse af de omfattede boligområder samt uddybende beskrivelser af bl.a. de nye samarbejdsområder kan læses på www.bibliotekogmedier.dk.

Børn, biblioteker og Ramasjang LIVE indsamlede 3,3 mio. kr

Lisbeth Vestergaard

Partnerskabet mellem børnebibliotekerne og programmet Ramasjang LIVE nåede i januar nye højder i forbindelse med Danmarks Indsamling. Projektet *Gi' en tegning* talte direkte til Danmarks børn, der på kort tid lavede mere end 300.000 flotte og glade tegninger. Bibliotekerne spillede en vigtig rolle som indsamlere af tegningerne på vegne af Ramasjang LIVE. Flere biblioteker arrangerede desuden tegne-workshops, udstillinger og andre aktiviteter.

På landsplan blev der indleveret 337.824 tegninger på børnebibliotekerne. LEGO Fonden gav 10 kroner for hver tegning til Afrikas kvinder og Haiti. Beløbet blev afsløret i DRs indsamlingsshow den 30. januar, hvor børnene i Danmark blev en af aftenens største bidragsydere med mere end 3,3 mio. kr.

Partnerskab med effekt

Gi' en tegning viste, hvor meget synergi der springer ud af partnerskabet mellem børnebibliotekerne og Ramasjang LIVE.

Bibliotekerne mobiliserede med kort varsel deres lokale netværk i f.eks. skoler og dagtilbud og fik gjort børn opmærksomme på, at de også kunne hjælpe. Den intensive mediedækning af jordskælvet på Haiti gav mange børn en følelse af magtesløshed, men med *Gi' en tegning* blev det muligt at gøre en positiv forskel.

Nogle af tegningerne bliver efter indsamlingen sendt til LEGO Fonden, og andre bliver doneret til et kommende børnetegningsmuseum på Sjælland.

LIMBOLAND - et integrationsprojekt med mange elementer

Ann Poulsen

Filmselskabet Zentropa har inviteret bibliotekerne i Odense, Århus og København til at udvikle en dialogrejse til danske biblioteker omkring filmen *Limboland*. Mere end 20 biblioteker er destinationer på rejsen.

Zentropa gennemfører *Projekt Limboland* fra 2009-2012. Et af projektets elementer er produktionen af en film, der formidler personlige livshistorier fra socialt belastede unge med anden etnisk baggrund.

Dialogrejsen til bibliotekerne finder sted i oktober og november 2010 og indeholder to dele:

- Visning af filmen og efterfølgende debat af den med deltagelse af filmhold og medvirkende unge
- Tematiske aktiviteter, der tager udgangspunkt i filmen og dens problemstillinger.

Gennem dialogen kan man arbejde på at skabe en forståelse og fællesskabsfølelse, der bygger bro mellem de unge, institutionerne og lokalsamfundet. Bibliotekerne

medvirker på den måde til at udvikle følelsen og styrkelsen af medborgerskab.

Det er første gang, at danske biblioteker er inviteret til at indgå i lanceringen af en filmproduktion, og formen med mange deltagende biblioteker og tilknyttede aktiviteter kan i sig selv ses som et nyt og slagkraftigt koncept for biblioteksarrangementer.

Projektet gennemføres med støtte fra Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker.

Samarbejde for øget Open Access

Lise Mikkelsen

EU-Ministerrådets konklusioner "Council Conclusions on scientific information in the digital age: access, dissemination and preservation" blev tiltrådt af EU-landene ved udgangen af 2007. Konklusionerne behandler blandt andet styrkelse af nationale strategier og strukturer for adgang til og formidling af videnskabelig information samt langtidsbevaring af videnskabelig information, herunder publikationer og data.

Med det formål at efterleve regeringens forpligtigelser blev der i 2009 nedsat et

Open Access-udvalg i regi af Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF). Først og fremmest er det udvalgets opgave at planlægge implementeringen af Ministerrådets konklusioner i Danmark og i anden omgang at sikre gennemførelsen af de aktiviteter som regeringen ønsker igangsat. Open Access til videnskabelige publikationer betyder, at der er uhindret og vederlagsfri adgang til forskningspublikationer for hele verden. Open Access udvalget forventer at sende deres implementeringsplan i høring i maj og juni 2010.

Open Access udvalget består af medlemmer fra en række interessenter i forhold til Open Access.

Medlemmer kommer fra universiteterne, DEFF-styregruppen, DEFF-sekretariatet, Forsknings- og Innovationsstyrelsen, Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde, Universitets- og Bygningsstyrelsen og Danske Universiteters sekretariat.

Læs mere på DEFFs hjemmeside på www.deff.dk.

BILLEDTEMA

Knowledge Exchange

Knowledge Exchange afholdt en workshop på Berlin7-konferencen i Paris den 2. december 2009 med titlen *Practical challenges in moving to Open Access: a focus on research funders and universities*. Formålet med workshoppen var at undersøge og diskutere de praktiske udfordringer, som forskere, universiteter, biblioteker og bevillende myndigheder står overfor ved en overgang til Open Access. På workshoppen var der præsentationer fra forskellige interessenter efterfulgt af en paneldiskussion, hvor bl.a. Alma Swan, Key Perspectives, John Houghton, Victoria University samt Kurt de Belder, Leiden Universitet, deltog.

International Conference on Digital Libraries i New Delhi

Jens Thorhauge deltog den 23.-26. februar i *International Conference on Digital Libraries* i New Delhi som keynote speaker. Hans paper *Digital Libraries for all* og slidepræsentationen heraf kan ses på <http://www.bibliotekogmedier.dk/omos/direktoeren/taler-og-oplaeg/>.

Europeana

Forberedelserne til den første driftsversion af den fælles adgang til den europæiske digitale kulturarv <http://www.europeana.eu/> er i fuld gang.

Der var møde den 25. og 26. januar 2010 i Berlin i Europeana v1.0 WP3, som har ansvaret for specifikationerne til løsningen. Hovedpunktet var forberedelse af den afsluttende release af Europeana i 2011 med bl.a. udkast til Europeana Data Model. Specifikationerne til juli-2010 releasen er afsluttet.

Med Europeana Data Model lægges der op til en meget avanceret model med import af specifikke data med henblik på at kunne skabe sammenhænge mellem data fra forskellige domæner og lande. Der kommer i løbet af februar en ny opdateret version af Europeana Data Model, som skal danne baggrund for høring/afprøvning i forhold til dataleverandører fra arkiver, biblioteker, AV-arkiver og museer fra hele Europa.

Som danske eksperter i Europeana v1.0 deltager dels vicedirektør Birte Christensen Dalsgaard, Det Kongelige Bibliotek, og chefkonsulent Leif Andresen, Styrelsen for Bibliotek og Medier.

Stille

...vi laver lektier

Juridiske rammer for bibliotekernes formidling

Der er blandt bibliotekerne stor interesse for at benytte filmklip og tv-udsendelser på storskærme eller afspilning af musik i biblioteksrummet. Derudover indgår både musik og film ofte som centrale elementer i bibliotekernes mange arrangementer. De juridiske forhold omkring denne benyttelse kan dog være vanskelige at gennemskue. Styrelsen forsøger derfor at indgå rammeaftaler med relevante parter om benyttelsen.

Den 16. november 2009 afholdt styrelsen en temadag om emnet. Efterfølgende har styrelsen præsenteret problemstillingerne på et møde i Biblioteksrådet den 8. december 2009.

Styrelsen har sammensat en gruppe med repræsentanter fra bibliotekerne. Gruppen vil forsøge at identificere og prioritere bibliotekernes ønsker i forhold til offentlig fremførelse. Efterfølgende vil gruppen i dialog med relevante rettighedshavere forsøge at fastlægge indholdet af en eller flere rammeaftaler.

Gruppen består af:

- Anne-Marie Schmidt (Århus Kommunes Biblioteker)
- Jens Winther Bang Petersen (Odense Kommunes Biblioteker)
- Niels Mark (Herlev Bibliotekerne)
- Eva Fønss-Jørgensen (Statsbiblioteket)
- Jakob Heide Petersen (Bibliotek og Medier).

Gruppen afholdt sit første møde medio januar 2010.

Jakob Heide Petersen

Status på databrøndsudbud

I december 2009 blev fem tilbudsgivere prækvalificeret til databrøndskonsortiets udbud om drift og udvikling af en databrønd for e-bøger og e-artikler. Alle fem fik tilsendt udbudsmateriale. Fire af tilbudsgiverne valgte at indsende et første tilbud. DEFF og databrøndsarbejdsgruppen har med udgangspunkt i de første tilbud afholdt dialogmøder i perioden den 1.-3. februar 2010. Tilbudsgivere er

- 1) Danmarks Tekniske Universitet (DTU) v/Danmarks Tekniske Informationscenter (DTIC)
- 2) Konsortium mellem Statsbiblioteket og Dansk Bibliotekscenter A/S (DBC)
- 3) Serial Solutions – ProQuest LLC
- 4) TDNet Ltd.

Der kan ikke orienteres detaljeret om udbudsforretningen, idet alle potentielle tilbudsgivere skal stilles ens, og ingen må kunne udelukkes fra at byde.

Lise Mikkelsen

Markedsføringsprojektet i sidste fase

Med et nationalt tilskudsprogram er Bibliotek og Mediers projekt om en koordineret markedsføringsindsats nu i sin sidste og afgørende fase. 20 folkebiblioteker har fået projektmidler til i alt 21 projekter, som afsluttes ultimo maj d.å. Bibliotekerne har kunnet etablere projekter inden for tre emneområder:

- Markedsføring af bibliotekets lærings- og kursustilbud (3)
- Markedsføring af bibliotekets arrangementer/bibliotekets kulturpolitiske formidlingsrolle (10)
- Markedsføring af brugergenererede faciliteter/services til særlige brugergrupper (8).

På styrelsens hjemmeside kan du læse mere om projektdeltagerne og deres projekter.

Enkelte biblioteker, som ikke deltog i sidste forårs kompetence-udviklingskurser i markedsføring, har været på et intensivt 1-dags kursus. Igen står Claus Pico Stæhr fra Stæhr Grafisk bag såvel kurser som konsulentstøtte i projektførelset.

Som nævnt skal projekterne være afsluttet ultimo maj, hvor samtlige resultater skal dokumenteres. Dette vil ske ved, at projekternes både fysiske og digitale materialer præsenteres på en server med fri adgang for andre biblioteker. Ligeledes skal de projektansvarlige formidle deres høstede erfaringer fra projektførelset til andre biblioteker.

Jakob Nedergaard Mortensen

Koordinationsgruppen for Netbiblioteker

Koordinationsgruppen for netbiblioteker blev dannet primo 2007 til at varetage bevillingen til netbibliotekerne og fastlægge en strategi for deres arbejde.

Strategien blev præsenteret i august 2008 under titlen: *Fra netbiblioteker til vidensnetværk*. Fokus i den strategi var blandt andet på at udvikling/afvikle eksisterende netbiblioteker, lave partnerskaber og få ydelserne ud, hvor brugerne er samt etablere rammer for evaluering og statslig støtte til netbiblioteker samt at initiere nye netbiblioteker. Koordinationsgruppen vurderer nu, at den ved udgangen af 2009 er kommet langt i dette arbejde.

Derfor vil arbejdet for koordinationsgruppen i 2010 ændre sig. Det vil blive præget af de anbefalinger som regeringsudvalget vedr. Folkebibliotekernes rolle i

videnssamfundet kommer med i marts 2010. Der er planlagt en workshop for koordinationsgruppen i begyndelsen af marts 2010, hvor fokus er på udviklingen af Danmarks Digitale Bibliotek.

Herudover er der en opgave i september i forhold til at tage stilling til mulige drifts- og udviklingstilskud for 2011.

Overvejelser om koordinationsgruppens rolle i 2011 træffes i efteråret 2010.

René Olesen

Tidsskriftværkstedet lukket 31. december 2009

Kulturministeriets Tidsskriftstøtteudvalg har siden 1997 drevet Tidsskriftværkstedet som et gratis tilbud for alle, der arbejder med kulturtidsskrifter.

I dag er det imidlertid blevet både billigere og lettere at producere tidsskrifter, end det var, da Tidsskriftværkstedet blev oprettet, og der blev med tiden relativt få brugere i forhold til omkostningerne ved at drive værkstedet. Tidsskriftstøtteudvalget vurderer, at midlerne er bedre anvendt som direkte støtte til tidsskrifterne.

Kristine Rude

bibliotek.dk og link til Den Store Danske

Efter mere end ét års forberedelser, blev det medio januar 2010 annonceret at brugerne fra bibliotek.dk nu kan anvende registrering af de større artikler i *Den Store Danske* til at bruge denne vigtige informationskilde.

Når man søger i bibliotek.dk, er der nu god mulighed for, at man får tilbudt at hoppe direkte videre til uddybende læsning i en artikel fra Gyldendals onli-

ne encyklopædi *Den Store Danske*. I hvert fald hvis man anvender et søgeord, der peger på én af de omkring 29.000 henvisninger, som bibliotek.dk har til artikler i *Den Store Danske*.

Samarbejdet mellem bibliotek.dk og *Den Store Danske* baserer sig på en aftale mellem Gyldendal og Styrelsen for Bibliotek og Medier. Det betyder, at bibliotek.dks mere end 50.000 ugentlige besøgende nu får endnu flere muligheder for at hente viden direkte på nettet. bibliotek.dk linker udover til artikler i *Den Store Danske* til omkring 600.000 netdokumenter.

Har du lyst til at se et eksempel på hvordan et link til *Den Store Danske* ser ud i bibliotek.dk, og er du samtidig ikke helt på det rene med hvad "Kunstkammeret" dækker over, så gå ind på bibliotek.dk, skriv "Kunstkammeret" i fritextfeltet og klik dig frem til svaret – tre artikler i *Den Store Danske*.

Leif Andresen

Bibliotekerne og eDag3 målsætninger

Under overskriften "Nem adgang til det offentlige på nettet" afholdes eDag3 den 1. november 2010 med følgende målsætninger:

eDag3-målsætning nr. 1: Alle borgerrettede selvbetjeningsløsninger med national udbredelse, hvor der er behov for sikker identifikation, skal alene anvende NemLogin med Digital Signatur

eDag3-målsætning nr. 2: Alle borgerrettede selvbetjeningsløsninger med national udbredelse skal integreres visuelt i borgerportalen

eDag3-målsætning nr. 3: Alle myndigheder kan kontaktes og svare via doku-

mentboksen, og alle myndigheder skal afsende alle relevante masseforsendelser via dokumentboksen til tilsluttede borgere og virksomheder

Efter dialog mellem Finansministeriet og Kulturministeriet, er det aftalt at bibliotekernes løsninger undtages målsætningerne. Bibliotekerne har et behov for at anvende af pinkoder og passwords samt andre autentificeringsmekanismer. Det skyldes at særligt at store kundegrupper ikke kan få digital signatur (unge under 15 år samt personer uden cpr-nummer). Undtagelsen gælder således både bibliotek.dk, de lokale bibliotekssystemer og andre løsninger med login.

Det skal endvidere bemærkes, at bibliotek.dk er integreret i borger.dk, jf. målsætning 2.

Leif Andresen

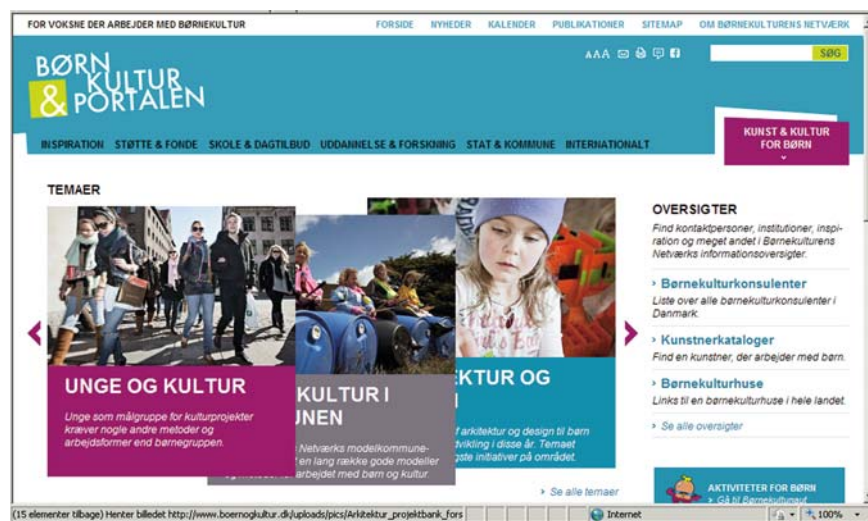
eDag3 kampagne og bibliotek.dk

I forlængelse af eDag3 afholdes en fælles offentlig informationskampagne, der skal understøtte regeringens e2012-princip om 'at hjælpe og motivere borgerne til at benytte de digitale muligheder'. Målet er at informere borgerne om, hvad de kan (forvente) i forhold til den digitale kommunikation med det offentlige.

Styrelsen for Bibliotek og Medier er tilmeldt som partner i eDag3 kampagnen med bibliotek.dk.

Styregruppen for Tværoffentlige Samarbejder (STS) medfinansierer kampagnen, som derudover baserer sig på partnerskaber og medfinansiering fra de myndigheder, der ønsker at få deres løsning bredt eksponeret.

Leif Andresen

Børnekulturportalen gik i luften fredag den 5. marts. Portalen giver viden og inspiration om børnekultur og er en samlet indgang til hele det børnekulturelle område – i al dets mangfoldighed i hele Danmark.

Portalen findes på <http://www.boernogkultur.dk/>

BØRN RUM FORM

Arkitektur og design for begyndere

Børn Rum Form, Arkitektur for begyndere, udgivet af Børnekulturens Netværk, er udsendt i februar 2010. Kan downloades på www.boernogkultur.dk

*130 nye lektietilbud på tre år
Succes og synlighed på biblioteker og skoler
Evaluering af projekt 100 Lektiecaféer er udsendt i januar 2010. Kan downloades på www.bibliotekogmedier.dk*

Janne Vendt er fratrådt sin stilling i Licenser med udgangen af januar 2010.

Jarle Dalgaard Christensen er ansat som student i Radio og tv fra den 1. januar 2010.

Mikkel Christoffersen er fastansat som biblioteksconsulent i Digital infrastruktur fra den 1. januar 2010.

BILLEDTEMA

130 lektietilbud på tre år fejret

Lektiecaféen i Farum dannede ramme om et pressemøde med deltagelse af integrationsminister Birthe Rønn Hornbech. Anledning: Festligholdelse af Lektiecafé-projektets tre års fødselsdag. Kulturministeren måtte melde afbud i sidste øjeblik på grund af sygdom, men Birthe Rønn Hornbech udtrykte på regeringens vegne stor tilfredshed med projektet. Hun samlede i sin tale op på fødselsdagens andre indslag, og som reaktion på de gråsprængte lektiehjælperes glæde over mødet med børnene pointerede hun med et glimt i øjet, at lektiecaféerne har et stort integrationspotentiale – ikke mindst for efterlønnere og pensionister. Integrationsministeren rundede af med at glæde sig over, at børnene gennem projektet havde fået større selvtillid.

Derefter var det tid til, at ministeren og borgmester Ole Bondo Christensen skar fødselsdagskagen for og åbnede for den mere løsslupne del af festen.

Afsender: Styrelsen for Bibliotek og Medier, H. C. Andersens Boulevard 2, 1553 København V

UDGIVERADRESSERET
MASKINEL MAGASINPOST
ID: 42658